Герольд

ПЕРШІ НЕЗАЛЕЖНІ

№ 10, ЖОВТЕНЬ 2016

Зміст

СЛОВО РЕДАКТОРА
3

ПОДІЇ
Хрономозаїка: October of USA
4

ТЕМА НОМЕРА
Президентські вибори у США: від Вашингтона до Трампа за 7 хвилин
6

БАР'ЄР
Східний ідеалізм на противагу американському раціоналізму
12
Фронтир для «янкі»
14
Американська мрія
16
Хто такі американісти і чого вони хочуть?
18

ФОКУС
Українці поза кордоном: знімаємо рожеві окуляри
22

ВИМІР
Високе мистецтво за 15 центів. «Золотий вік» американської ілюстрації
24
Епоха невинності
26
Таємниці Бенджаміна Франкліна
28
«Бастіон демократії» та «не білі» народи: до і після 60-х років XX століття
30
«We shall meet in Hell»
32

Чому США панує тепер?

Радий знову вас вітати зі сторінок журналу «Герольд». Уявіть собі, 10 місяців пройшло з часу виходу нашого останнього випуску. Звичайно, були причини, які посприяли тому, що ми на такий довгий час покинули колію. Але у тому, що ми не витримали тієї відповідальності, яку взяли на себе перед нашими читачами, повністю наша провина.

Тепер ми повернулись. І я, разом з нашим колективом неймовірно вдячні тим, хто не відписався від пабліку «Герольду». Тим небайдужим, хто і через півроку запитував: «Ну як там «Герольд»?» і «Коли новий випуск?». І, нарешті, нашим першокурсникам, які хоч і не побачили свіженьких випусків «Герольду», але вирішили до нас приєднатись. Ми мали це сказати, адже неможливо робити вигляд, що цих 10 місяців не було і звертатись до вас так, ніби нічого не сталось.

Ну, а тепер до справи. Цього листопада пройдуть президентські вибори у США. Новини про цей процес у Польщі, Мексиці чи Франції навряд чи привернули б вашу увагу, і ви з пустими очими гортали б стрічку новин далі. А от наратив про Гіларі і Трампа змусить вас оживитись і «проковтнути» його, ніби це соковитий стейк. Чому так сталось? Як вибори президента США стали подією світового масштабу?

Дивлячись на потужне США сьогодні, важко повірити, що трохи більше 100 років тому його ВМФ поступалось Італії, а сухопутні війська – Болгарії. Що президент Сполучених Штатів не виїжджав за межі країни, а знання про американців обмежувалось героями «Шоу Баффало Білла».

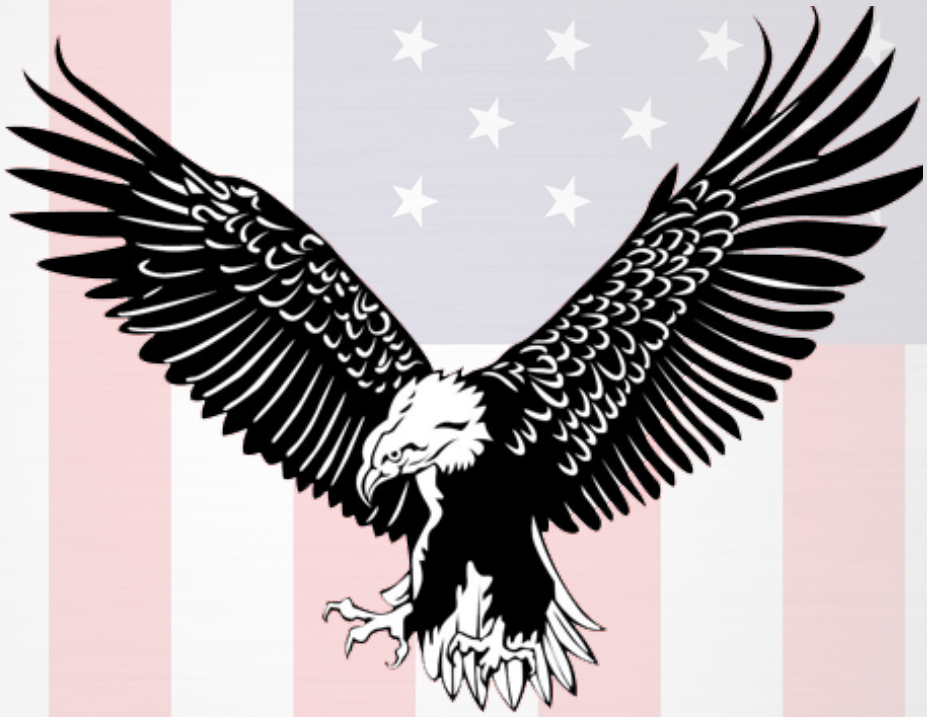

Чому ж США панує тепер? Що так кардинально змінилось за 100 років? І чи мають ці зміни структурний характер, або навіяні збігом обставин? На усі ці питання спробують відповісти наші журналісти. США тримає панування не тільки ядерними ракетами і авіаносцями, а і своєю культурою і способом життя. І ніхто не знає, що є більш дієвим...

Євгеній Шатілов,
головний редактор журналу «Герольд»

Хрономозаїка: October of USA

Другий місяць осені, протягом усієї історії США, був багатим на події, без яких ми вже не уявляємо "країну можливостей". Починаючи з XV ст. і закінчуючи XXI ст. — ми взяли на себе сміливість обрати топ-10 подій, які стали візитною карткою в історії Штатів.

6 ЖОВТНЯ 1927
у Нью-Йорку компанія «Warner Brothers»
представила перший звуковий фільм «Співак джазу».

11 ЖОВТНЯ 1881
Американець Х'юстон Девід запатентував першу фотоплівку.

13 ЖОВТНЯ 1860
у США зроблена перша фотографія з повітряної кулі.

18 ЖОВТНЯ 1867
Росія продала Аляску Сполученим Штатам.

20 ЖОВТНЯ 1953
у США вийшла у світ антиутопія Рея Бредбері
«451 градус за Фаренгейтом».

21 ЖОВТНЯ 1492
відкриття Америки Колумбом.

24 ЖОВТНЯ 1945
урочисто відкрито Організацію Об'єднаних Націй.

26 ЖОВТНЯ 1636
заснований Гарвардський коледж,
який став у першій чверті XIX ст.
одним з найвідоміших в США й світі університетом.

26 ЖОВТНЯ 1900
у Нью-Йорку відкрилась перша лінія метрополітену.

31 ЖОВТНЯ 1941
на горі Рашмор (США) завершено спорудження
18-метрових голів чотирьох президентів.

THE JAZZ SINGER
WITH
MAY McAVOY
WARNER OLAND
Cantor Ro
CROSLAND
Wonderful stories
by the author of
THE GOLDEN APPLES
OF THE SUN
RAY
BRAD
RUSSIA
AMERICA
Arctic Circle
ALASKA
VE
RI
TAS

Президентські вибори у США: від Вашингтона до Трампа за 7 хвилин

Цьогоріч президентські вибори у США заполонили усі стрічки новин. За гострими висловлюваннями Дональда Трампа і скандалами Гілларі Клінтон стежить, здається, весь світ. Американці готуються 8 листопада вибрати нового "лідера вільного світу", а всі інші країни приміряють, як волевиявлення громадян Сполучених Штатів може вплинути на інші 95% населення світу.

Однак ще не так давно цей процес виглядав значно інакше. Хоча Америці вдалося зберегти подиву гідну стабільність політичної системи — з часу прийняття Конституції у 1787 року форма правління і загалом система державного управління принципово не змінювалася — все-таки перші президентські вибори 1788 року і цьогорічна гонка мають між собою не так вже й багато спільного.

У цій статті ми простежимо за еволюцією президентських виборів у США за ці неповні 230 років. Завдання доволі амбіційне, а формат невеликої за обсягом журнальної статті не дає можливості детально описувати кожні вибори — тому ми зупинимося лише на п'яти окремих епізодах цієї еволюції. Поїхали!

Жан Леон Жером Ферріс. "Інавгурація Вашингтона в Філадельфії". Перші два рази вибори президента проходили цілком без конкуренції — ніхто не насмілювався оспорювати кандидатуру Вашингтона.

Епізод I — Формування системи президентських виборів

Кілька перших років свого існування Сполучені Штати були державою без президента. Прийняті у 1777 році в розпал Війни за незалежність Статті Конфедерації передбачали мінімальний вплив центральних органів влади і дуже широку автономію штатів. Посади президента і установи на кшталт Верховного суду загалом не існувало.

Після прийняття Версальського мирного договору 1783 року і остаточного завершення війни Америка зажила мирним життям і доволі швидко стало зрозуміло, що така система влади недієздатна, вона не може повноцінно забезпечити потреби новоствореної держави.

У травні 1787 року делегати з більшості американських штатів зібралися у Філадельфії на Конституційний конвент, на якому була прийнята Конституція США. Серед іншого, вона створювала посаду президента, котрий наділявся правом вето на рішення Конгресу, правом призначати членів Кабінету та повноваженнями головнокомандувача збройними силами держави.

Дискусії точилися щодо формату виборів президента. Частина творців Конституції виступала за вибори глави держави в Конгресі, багато інших наполягали на всенародному голосуванні. Як компромісний варіант було вибрано Колегію виборників, представників якої вибирають усі громадяни США із правом голосу і яка в свою чергу вибирає президента. (Хоча у перші роки президентських виборів далеко не у всіх штатах виборників обирали всенародним голосуванням — система була не настільки й демократичною).

Перші вибори президента США пройшли з 15 грудня 1788 по 10 січня 1789 року. Жодної конкуренції не було — всім було очевидно, що президентом повинен стати головнокомандувач Континентальної армії, герой Війни за незалежність і один з ключових батьків-засновників країни Джордж Вашингтон. Всі представники Колегії виборників проголосували за нього одноголосно — як і на наступних виборах 1792 року.

Більшою інтрига була щодо віце-президента. Система вибору другої особи країни у перші кілька десятиліть була зовсім несхожою на теперішню. Якщо зараз віце-президента обирають в парі з президентом, то тоді ним ставав кандидат, який займав друге місце за кількістю голосів виборників — при цьому члени Колегії мали по два голоси. По одному голосу вони два рази підряд без вагань віддали за Вашингтона, а от за друге місце розгорілася неабияка конкуренція. Зрештою віце-президентом Вашингтона став Джон Адамс.

На виборах 1796 року, де вперше з'явилися партійність і конкуренція за посаду президента, така система призвела до того, що президентом і віце-президентом стали політичні конкуренти — федераліст Джон Адамс і республіканець Томас Джефферсон. У 1800 році стався більш серйозний збій. Демократично-республіканська партія намагалася перехитрити систему і привести до влади своїх президента Джефферсона і віце-президента Аарона Бурра. Але внаслідок помилки одного виборника вони двоє набрали рівну кількість голосів. Долю виборів мала вирішити Палата представників. Після тривалих голосувань в парламенті і лише завдяки втручанню лідера федералістів Александра Гамільтона (який ненавидів обох кандидатів, своїх політичних супротивників — просто Бурра більше, ніж Джефферсона) вибори переміг Томас Джефферсон.

Недолік цієї системи став очевидним — тому у 1804 році була ратифікована Дванадцята поправка до Конституції, яка передбачає окреме голосування за президента і віце-президента. Так система виборів президента США юридично стала такою, якою ми її знаємо зараз.

Епізод II — Поява нової партійної системи

Партія федералістів не оправилася від удару, якого їй завдали вибори 1800 року, і за півтора-два десятиліття повністю розпалася. Таким чином колись двопартійна Америка на певний час стала однопартійною — на всіх рівнях влади домінувала Демократично-республіканська партія. Ця однопартійність збі-

глася в часі із "Епохою доброї згоди" — так називають два терміни президентства Джеймса Монро (1817-1825), за правління якого припинилося палке партійне протиборство.

Але так не могло продовжуватися вічно. Розкол намітився на виборах 1824 року, коли в президенти балотувалося чотири людини — і всі вони були з Демократично-республіканської партії. Вибори переміг популярний у народі герой війни з Англією Ендрю Джексон, але йому не вдалося здобути абсолютної більшості голосів Колегії виборників.

Долю президентських виборів знову (і наразі востаннє в історії США) вирішувала Палата представників. Вона проголосувала за Джона Квінсі Адамса, сина другого президента Джона Адамса (так, Буші в цьому плані не унікальні). Джексон звинуватив Адамса і спікера Палати Генрі Клея, котрий також був кандидатом на вибори, у змові (corrupt bargain). При цьому всі дійові особи цієї драми формально залишалися однопартійцями — але вже ненадовго.

Вибори 1828 року Джексон виграв, представляючи очолювану ним новостворену Демократичну партію, яка вважала себе правонаступницею демократів-республіканців. Противники Джексона, згуртувавшись навколо Генрі Клея, на початку 30-их років утворили Партію вігів. Це дало початок новому порядку, який в американській історіографії називають Другою партійною системою.

Політика Джексона увійшла в історію під назвою "джексонівська демократія". Вона характеризувалася розширенням демократичних прав і свобод простих людей (до числа яких, звичайно ж, не входили афроамериканці та корінне населення Америки). Демократи за Джексона протиставляли себе "джефферсонівській демократії", якій була притаманна монополізація державного управління політичними елітами. У ширшому сенсі джексонівська демократія деколи ототожнюється загалом із Другою партійною системою.

Вибори 1836 року Партія вігів програла, висунувши не одного, а чотирьох кандидатів. П'ятим кандидатом був віце-президент Мартін Ван Бюрена від демократів, який і здобув перемогу. Через чотири роки він програв вибори представнику Партії вігів Вільяму Гаррісону, але той дуже швидко помер, а його віце-президент і наступник Джон Тайлер швидко знайшов порозуміння з демократами, за що навіть був виключений із власної партії. Більшість наступних президентів до початку Громадянської війни також були соратниками або прихильниками Джексона.

Епізод III — Громадянська війна і остаточне встановлення двопартійності

До епохальних виборів 1860 року країна підійшла майже повністю розколотою. Глобальні протиріччя між Північчю і Півднем щодо питань розширення рабовласництва на нові території та прав рабовласників підійшли до свого піку, політична ситуація була дуже складною і напруженою.

Партія вігів розкололася після поразки демократам на виборах 1852 року, так і не подолавши внутрішніх суперечностей щодо рабовласництва. Частина вігів перейшла до демократів, і на нетривалий час знову встановилася однопартійна система — попри наявність інших партій, кілька років у країні майже цілковито панувала Демократична партія.

У 1854 році на уламках частини Партії вігів була утворена Республіканська партія. Вона об'єднала противників рабства із північних штатів США. Ключовим питанням була опозиція до прийнятого того ж року Конгресом закону Канзас—Небраска, що дозволяв новостворених територіям вирішити питання рабства самостійно, чим скасовував Міссурійський компроміс, за яким рабство в Канзасі було б заборонене.

Республіканська партія швидко здобула популярність на Півночі, а демократи тим часом розкололися на південну і північну фракцію, і на виборах 1860 року не змогли висунути єдиного кандидата. До того ж, президент від демократів Джеймс Б'юкенен був дуже непопулярним в народі через свою нездатність навести лад і добитися миру в країні (і зараз історики вважають його одним з найгірших президентів в історії країни).

Завдяки всьому цьому перемогу здобув

республіканець Авраам Лінкольн. Разом із перемогою на президентських виборах Республіканська партія здобула контроль над обома палатами Конгресу. Вибори показали чітку лінію розколу країни: Лінкольн виграв вибори у вільних штатах, але програв у всіх рабовласницьких.

Результати президентських виборів стали безпосереднім приводом до відділення низки південних рабовласницьких штатів, які не хотіли миритися із "президентом республіканцем і чорнолюбом". Майже відразу про вихід із складу федеративної держави оголосила Південна Кароліна, а згодом — ще до офіційної інавгурації Лінкольна 4 березня 1861 року — Міссісіпі, Флорида, Алабама, Джорджія, Луїзіана і Техас. У лютому ці штати проголосили створення Конфедеративних Штатів Америки і обрали президентом КША Джефферсона Девіса. Так почалася Громадянська війна у США, яка тривала до 1865 року і закінчилася перемогою Півночі.

У політичному вимірі вона призвела до остаточного встановлення двопартійності. Базою республіканців вважалася Північ, а демократів — "Монолітна Північ" (Solid South). Такий стан справ проіснував до середини 20 століття, коли платформи і базові регіони обох партій почали змінюватися і з часом стали майже протилежними до початкових.

Тим часом, порядок, названий істориками Третьою партійною системою, тривав у США до середини 90-х років 19 століття і характеризувався домінуванням на загальнонаціональному рівні здебільшого Республіканської партії — за незначними винятками більшість президентів до кінця 19 століття були саме її представниками.

Епізод IV — XX століття: як телебачення змінило вибори

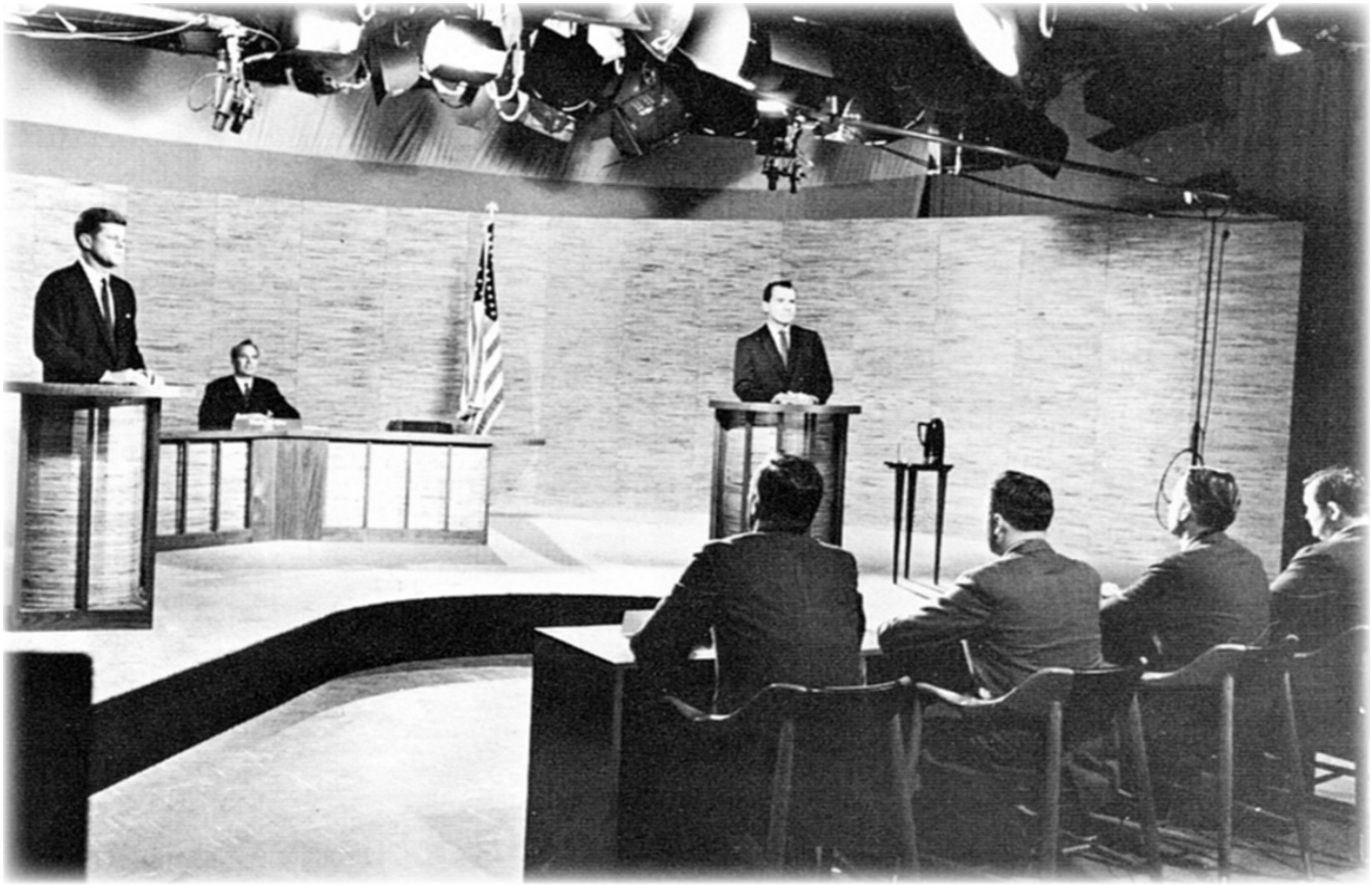

© *United Press International*
Протистояння Кеннеді та Ніксона 26 вересня 1960 року стало першими президентськими телевізійними дебатами в історії США.

Кінець 19 століття ми можемо без докорів сумління перескочити. Це не особливо цікава епоха, яка запам'яталася засиллям корупції і слабкою президентською владою. Навряд чи ви назвете більше одного-двох президентів з цього періоду — та й, в принципі, навіщо їх називати?

Набагато цікавішим і багатшим на події було XX століття. Мабуть, немає сенсу переповідати всю політичну історію США XX століття: вона відома всім нам із шкільних та університетських курсів історії. Зупинимося лише на одному цікавому аспекті — як телебаченню вдалося змінити вибори.

Спочатку показова історія про Франкліна Рузвельта. Один із найвидатніших президентів США (1933-1945), якому вдалося вивести країну із Великої депресії і привести до перемоги у Другій світовій війні (і ще стати єдиним президентом в історії США, який правив більше двох термінів), він багато років страждав від поліомієліту і останні 25 років свого життя (а відповідно і всі 12 років президентства) провів на інвалідному візку.

При цьому Рузвельту дуже гарно вдавалося приховувати стан свого здоров'я — навіть сам факт використання інвалідного візка — від широких кіл населення, щоб ця інформація не зашкодила йому на виборах. Навіть не всі керівники іноземних держав знали про захворювання новообраного президента. Згодом сам факт хвороби Рузвельта перестав бути таємницею, але все одно лише обрані знали, наскільки плачевним є стан президента.

Це все вдавалося Рузвельту завдяки порівняно низькому розвитку технологій. Телебачення лише зароджувалося, тому публічність залишалася на невисокому рівні. За свідченнями репортера Девіда Брінклі, Секретна служба не давала фотографувати Рузвельта на інвалідному візку і змушувала фотографів видаляти вже зроблені такі фото. Хіба міг би при сьогоднішньому розвитку технологій зробити щось подібне сучасний президент?

Звичайно ж, основним досягненням телебачення є те, що воно уможливило дебати між кандидатами в президенти. Зараз дебати є невід'ємною складовою політичної культури, але ще не так давно вони не проходили взагалі. Перші президентські дебати на загальнонаціональному телебаченні пройшли у 1960 році. Тоді на загальних виборах зійшлися чинний віце-президент Річард Ніксон і сенатор Джон Кеннеді.

Перший тур дебатів 26 вересня 1960 року обернувся приголомшливим успіхом Кеннеді — причому не так через його риторичні здібності, як через вигляд. Молодий вродливий політик зумів показати себе набагато краще, ніж його візаві Ніксон, котрий на той час ще не повністю оправився від хвороби. Телеглядачі — а дебати дивилися понад 70 мільйонів глядачів — зі значним відривом віддали перемогу Кеннеді (і побутує легенда, що ті американці, які слухали дебати по радіо, вважали, що переміг Ніксон). Широко вважається, що саме ці дебати коштували того року Ніксону перемоги.

Потім дебати певний час не проводилися, але з 1976 року вони незмінно є атрибутом президентських виборів. Далеко не завжди вони грають ключову роль для виборців, але все одно залишаються дуже важливими. Так було, наприклад, у 1992 році, коли чинний президент Джордж Буш-старший спочатку взагалі сумнівався, чи погоджуватися на дебати — а потім вів себе на них занадто самовпевнено. Не факт, що тільки дебати принесли молодому губернатору Клінтону перемогу над Бушем, але вони точно принесли йому кілька додаткових відсотків.

Епізод V — 2016

Можливо, ми грішимо тим, що автор пасіонарної теорії етногенезу Лев Гумільов називав аберацією близькості — перебільшенням значимості недавніх подій та явищ у порівнянні з більш ранніми. Цілком імовірно, що через 100 років ми і не згадаємо про президентські вибори 2016 року.

Але, скоріш за все, ці вибори все-таки стануть в якомусь сенсі епохальними.

По-перше, при сприятливому збігові обставин новообраний президент матиме можливість визначити, яким буде Верховний суд в наступні кілька десятиліть. Хоча в ідеалі

судова гілка влади мала б бути повністю незалежною від політичних суєт, в реальності 9 суддів американського Верховного суду діляться на призначених президентами-республіканцями “консервативних” та відповідних “ліберальних”. Враховуючи широкі повноваження суду, панівна ідеологія має дуже важливе значення.

© REUTERS, Lucas Jackson
Саме феномен Трампа робить цьогорічні вибори особливими.

Останні чотири десятки років Верховний суд був “консервативним”. Хоч один із консервативних суддів і голосує деколи з лібералами (саме так минулого року вдалося легалізувати одностатеві шлюби по всій країні), загалом в суді здебільшого переважає консервативна повістка. Однак на початку цього року консервативний суддя Антонін Скаліа раптово помер. Очевидніше всього, заміну йому визначатиме вже новий президент. Крім того, кілька суддей зараз перебувають в дуже похилому віці, тому, найімовірніше, будуть змушені піти на пенсію протягом наступних кількох років.

Тому від того, ким буде цей новий президент, залежить, яким буде новий Верховний суд — а відповідно і Америка. Якщо з перемогою Гілларі Клінтон лібералам все-таки вдасться отримати контроль у Верховному суді, це може означати скасування смертної кари (взагалі дивно, що в одній з найрозвиненіших країн світу вона все ще існує), обмеження користування зброєю, ліквідацію одиночного ув’язнення, обмеження фінансування виборчих кампаній великим бізнесом і ще багато всього цікавого.

Але що, мабуть, ще більш суттєво для важливості цьогорічних виборів — це феномен Трампа. Ексцентричний мільярдер сильно відрізняється від типових кандидатів у президенти. Його тези неможливо так просто передбачити. Він дозволяє собі сексистські і расистські вислови. Грубо ображає телеведучу, публічно сумнівається в компетентності федерального судді через його мексиканське походження і пропонує заборонити в’їзд до США всім мусульманам. Висуває малореальні популістські економічні програми, які різко збільшать державний борг. І при цьому він не малопопулярний представник “третьої партії”, котрий набере на виборах 0,8 відсотка — а переможець праймеріз Республіканської партії і реальний кандидат на президентство.

Причому підйом Трампа — це частина широкої тенденції, яка поступово охоплює Захід. Крайні праві партії, граючи на економічних проблемах і етнічних протиріччях, нарощують підтримку по всій Західній Європі — від Данії до Франції, від Великої Британії до Німеччини. Трамп, скоріш за все, програє вибори. Але “трампізм” нікуди не зникне.

Східний ідеалізм на противагу американському раціоналізму

Українці споконвіку намагалися знайти краще життя за кордоном. Спостерігається така тенденція і зараз. Найпопулярнішими для еміграції завжди були країни Північної Америки і Західної Європи. Проте більшість має хибне уявлення про західний стиль життя. Серед українців панує така думка, що як тільки переїжджаєш до Америки чи Європи, то життя одразу ж стає кращим. Але це не зовсім вірно. Так, люди, які проживають в країнах Заходу, мають кращий рівень соціального захисту і багато інших переваг. Питання ось в чому: чи підходить вам спосіб життя європейця чи американця? Адже наш народ має інші пріоритети і ментальність. Для того, щоб досягти успіху в капіталістичних країнах Америки і Європи, потрібно постійно знаходитися в шаленому ритмі й думати переважно про кар'єру і гроші. Зовсім іншими є країни Східного світу. Серед української молоді починають все частіше лунати думки, що саме сталим традиціям і шанобливому ставленню до історії потрібно вчитися у Сходу, а не тікати за кордон. Першокурсники-сходознавці історичного факультету КНУ імені Т. Г. Шевченка поділилися своїми уявленнями про майбутній фах і переваги Сходу над Заходом.

- Чому ви обрали спеціалізацію сходознавство?

Віктор Люстей:

«Сходознавство - це неймовірно цікава спеціальність. В теперішній час в політичному і економічному житті роблять акцент на зв'язках із Сходом дуже мало спеціалістів в Україні, Європі і навіть в країнах американського континенту. Я вважаю, що, крім знання української, російської, англійської мов, знати китайську, арабську чи тюркську доволі цікаво та престижно в наш час».

Катерина Бенедік:

«Коли я вступала до історичного, я обирала між американістикою і сходознавством, але все ж вибрала сходознавство. Для мене Захід став чимось звичайним, адже я сама частково належу до цієї культури. Схід, навпаки, має зовсім іншу культуру, традиції, що зберігаються протягом століть. Він мене вабить, бо це щось невідоме, таємниче. Попри стрімкий прогрес, на Сході з шаною ставляться до історичних цінностей. Захід же від цього відходить і модернізується. Саме сталість традицій мене приваблює в східній культурі. Я ідеалістка, і тому мене відштовхує матеріалізм та раціоналізм, що є притаманним для Заходу».

- Чим Схід вам більше імпонує, ніж Захід?

Віктор Люстей:

«Попри плеяду сьогоденних проблем навколо Сходу , як політичних, так і релігійних, ми забуваємо, що Схід – це все ж сильна і стабільна економіка. Так як він довгий період свого часу був ізольований від європейського впливу і саме цим зберіг свою «економічну цноту». Не хочеться наголошувати

на технологічних проривах, але, якщо виділяти це з-поміж інших переваг Сходу, то найвища будівля (Бурдж Халіфа, в Дубаї, ОАЕ, висота 828) і найдовший міст (Дан'ян-Куньшаньський віадук, частина Пекін-Шанхайської високошвидкісної залізниці) належать здобуткам саме східної культури. Це свідчить не тільки про високий розвиток економіки, а й культури.

Культура Сходу відрізняється тим, що вона позиціонує себе як філософська культура і культура споглядача. Тобто люди там не женуться за матеріальним, а шукають умиротворення в тому, що їх оточує. Сакури, оазиси, гірські краї, пустелі - ось в цих природних комплексах людина Сходу може знайти для себе спокій.

Західна культура набрала дуже широкого поширення на території Європи і все більше поширюється в Україні. Вона також цікава, але мене відштовхує своєю простотою і, можливо, в цій простоті і криється певна замисловатість. Західна культура все ж ближча до України, ніж східна. Відповідно, для нас це щось більш звичне, з чим ми вже мали діло. Повністю протилежними є культури Близького і далекого Сходу, які цікавіше пізнавати і відкривати щось нове для себе. Так як і для людей Сходу пізнавати західну культуру».

Тетяна Коршун:

«Уже було сказано про сильну економічну сторону Сходу. Мене ж приваблюють культура, традиції і люди. Вони мають дуже цікаву філософію і погляди на життя, які кардинально відрізняються від західних стандартів. Захід мене відштовхує агресивністю та популяризованою культурою. Східна культура, в свою чергу, не всім зрозуміла. Багато європейців вважають її дивною. Мене ж приваблює така дивність і відмінність від наших стандартів. Довгий час я захоплювалась Японією і вивчала їхні традиції. Японці мають багато цікавих обрядів, зокрема весільний. У Японії наречений і його батьки до весілля відвідують будинок нареченої і передають їй «юіно» (весільні подарунки): гроші і дари, що мають символічне значення, наприклад, фалічної форми каракатицю, що уособлює плодючість, і довгий шматок мотузки - знак довголіття. І ще японська родина вважається найміцнішою у світі.

Але незважаючи на всю сталість східної культурної традиції, західна культура все більше глобалізується і поширюється навіть на Сході. На мою думкою, це є проблемою, адже руйнується їхня автентичність».

Катрина Крисак:

«В час технологічного прогресу і стрімкого розвитку капіталізму на Заході і країнах Європи хочеться якогось контрасту та різноманіття. На Сході люди добріші і там в пріоритеті єдність людини і природи, збереження спадщини минулих поколінь. Вони не відкидають свою історію, а все більше збагачують її, шанують і пам'ятають своє минуле. Саме цього не вистачає нам, українцям. Ми не намагаємося виправити помилки минулого, а просто забуваємо їх та затираємо.

Та комусь більше подобаються країни Сходу, комусь – Заходу. І це нормально. Кожен з цих світів має свої плюси та мінуси. Потрібно розвиватися в усіх напрямках, взаємодіяти як із Заходом, так і зі Сходом. Це ж наш саморозвиток. Для історика важливо зрозуміти ментальність якомога більше народів. Якщо ми будемо вивчати лише Схід, ми не зрозуміємо Захід. І навпаки, якщо ми будемо вивчати лише Захід, ми не зрозуміємо Схід. Адже весь світ, так чи інакше, є взаємопов'язаною системою. І не можна з цієї системи витягнути хоча б один компонент».

Фронтир для «янкі»

Алексіс де Торквіль,який відвідав США у 1830-х рр. відмічав, що американці дуже ініціативні. Вони постійно засновували якісь союзи, спілки та організації. Ряд з них швидко розпадались, але на їх місці одразу виникали нові. У ті ж самі роки в «Азійський Америці», як називали Російську імперію, зібрання за чаєм навіть поміркованих громадських організацій вважалось небезпекою для держави. За усіма ними встановлювалось стеження і рано чи пізно вони зникали, щоб не відродитись...

При цьому асоціації Росії з США виникли не на пустому місці. Обидві держави мали величезну територію, багаті поклади корисних копалин, території їх були малозаселені і готові до людської експансії та завоювання. Врешті, обидві ці держави через сто років стали світовими гегемонам у біполярному світі. Але коли в одній з цих наддержав кожна сім'я мала машину, в іншій громадяни довго не знали про туалетний папір і поліетіленові пакети. Чому так вийшло? Чим взагалі кардинально відрізняється Росія і США? Відповідь намагався дати молодий американський професор Фредерік Джеймс Тернер, який у 1898 році, під час всесвітньої виставки у Чикаго, готувався зробити свій доклад який змінить бачення американської історії назавжди.

Невідомо, як пройшов виступ Тернера: ми не знаємо аплодували йому захоплені слухачі або у залі виголошували незадоволення, чи доповідь була зустріта майже байдуже. Оскільки виступ Ф.Д.Тернера стояв майже у самому кінці програми, дехто вважає, що текст доповіді так і не пролунав і був розміщений лиш у матеріалах конференції. Як би там не було, те, про що говорив науковець, вдало лягло на ґрунт інтелектуального осмислення історії США на національних засадах, усупереч європейським (особливо німецьким) школам, які тоді панували. Американський менталітет і спосіб життя сформувався під впливом особливих умов життя, у якому постійно перебували американці між XVII і XIX ст. Ця середа отримала назву «фронтир» - рухомий кордон між цивілізованим населенням і дикунами та незайманою природою. Демографічні процеси змушували людей завойовувати, підкорювати цей простір. Тому кордон постійно рухався, він пройшов шлях від річок та лісів Нової Англії до Американського Заходу і, за Тернером, припинив існування у 1881 році з ліквідацією останніх надзвичайних інституцій. Коли ж у зону беззаконня і жорстокості, якою був фронтир, прийшов закон і порядок, то вона зникла.

Після попереднього абзацу читач може цілком справедливо виголосити, – а яка ж тут різниця з Росією? Хіба вона не вогнем і мечем підкорювала оточуючий простір? Хіба не закликав у своїх знаменитих чолобитних Іван Пєрєсвєтов взяти родючі землі Казанського ханства? І похід Ярмака нагадує лихі походи на дикунів-індіанців, хіба ні? Тим більше і в російське просування, будь то на південь чи на Схід, вкладався месіанський дискурс; Фр. Тернер так само бачив процес освоєння фронтиру, як «паломництво» білих протестантів проти зла і варварства. Виявляється, що усе не так. Бояри Строганови не стали «Джонами Смітами» Уралу. А Трансіб не був Міжконтинентальною залізницею. Для того, щоб це зрозуміти, нам тре-

ба згадати феномен американського прикордоння.

З усього видно, що не федеральний уряд, відносно слабкий у перші десятиріччя існування США, хотів освоєння нових земель, а самі американці прагнули цього. Так, шлях на захід проклав урядовий агент Кларк. Однак фургони Орегонською тропою 30 років потому потяглись не тому, що так наказав уряд, а тому, що попереду були незайняті землі, нові можливості...і безліч небезпек. «Небезпека», «жорстокість», «фронтир» – це майже синоніми. Закон не встигав за колонами возів на захід. Зате поруч були бандити, індіанці, дикі звірі і жорстокі погодні умови. Фр. Тернер вважав, що фронтир створив унікальний феномен американської самоорганізації. Поселенці самі мусили собі давати раду і боронити себе, тому не розраховували ні на поліцейських, ні на військових. Звідси і культ зброї у сучасному американському суспільстві – це сталий архетип з тих часів, коли між шерифом і злочинцем було мало різниці і надійніше було покладатись на свій кольт. Утім, навіть без усього набору цих загроз для життя на землях без інфраструктури і сталого зв'язку з заселеними землями не було аж занадто солодким. Американський вчений вважав, що фронтир породив американську ініціативність і підприємницький хист. Вашингтон, його норми і податки були дуже далеко – саме ці часи знають найкарколомніші підйоми ноунеймів. Так Піліп Армор з дрібного фермера, після Громадянської війни перетворився на короля «черед корів» і найбільшого м'ясного магната США.

Постійна загроза і непевність змушували переселенців бути рухливими і мобільними – для них не було проблем зібрати свої речі і подалати сотні і тисячі кілометрів у пошуках кращих умов. Це залишилось у крові американців – не дарма автомобіль називають одним з національних символів США.

Справжні «янки» постали саме на фронтирі. А що ж у Росії? Не було там жодної приватної ініціативи – колонізація здійснювалась виключно за бажанням держави. І ті самі Строганови, чий кидок на Схід змальовують як геніальне бізнес-рішення, не перейшли б гори без санкції Івана IV. І поселенці були не сміливими людьми, які поставили на карту своє майбутнє, – а просто державними і приватними кріпосними, до третини яких втікало назад, не витримавши жорстоких умов. Законом у тому ж Сибіру був не переселенець зі зброєю, а державна фортеця у Новосибірську чи Якутську. Американський фронтир став територією вільних людей, російський – маргіналів, кріпосних та «кандальників». Звідси – і надзвичайно мале заселення, і поява проекту залізниці у нові землі лише у кінці XX ст., тобто те, що у США вважалось артерією, яка поєднає країну, російським урядом бачилось, як засіб, що пришвидшує поширенню вільнодумства.

До сьогодні історики дискутують щодо Тернерівської концепції, але остаточно її ніхто відкинути так і не зміг. Велика частина типово американських рис формувалась у жорстокому прикордонні, де від винахідливості та інстинкту свободи залежало життя громадян.

Американська мрія

Читаючи книжки та газети, переглядаючи кінофільми та серіали ми часто натрапляємо на такий вислів як «американська мрія» (англ. «american dream»). Про неї говорять, нею марять. А що, власне, являє собою ця мрія: абстрактні цінності чи конкретні цілі? Та й взагалі, чи можливо досягнути американських ідеалів життя? Спробуємо розібратися.

Варто почати з того чим є американська мрія на погляд нашого пересічного обивателя. Найперша асоціація, яка спадає на думку, це матеріальний добробут. У країнах пострадянського простору все ще відчуваються залишки впливу антиамериканської (чи то антикапіталістичної) ідеології. США вважалися абсолютним антиподом СРСР, відповідно добробут американців висвітлювався як порок, що й вкорінилося у свідомості більшості представників старших поколінь.

Дійсно, не можна заперечувати той факт, що гонитва за достатком стала сенсом життя та центром інтересів значної частини американського суспільства. Це також одна з причин шаленого потоку мігрантів до «країни, де мрії стають реальністю». Однак лише таке розуміння американської мрії є викривленим, адже цей вислів є набагато глибшим за просте збагачення.

У «Політичному словнику» В.Сефайра читаємо: «Американська мрія — це ідеал свободи та можливостей, духовна міць нації. Якщо американська система — скелет політики, то американська мрія — її душа».

Можна стверджувати, що це певна ідеологія, якою керуються як громадяни США, так і мігранти на шляху до щастя та благополуччя. Американська мрія — це життєві, матеріальні та духовні ідеали суспільства.

Її еталон базується передусім на принципах, викладених у Декларації про Незалежність 1776 року та ідеях Джеймса Адамса, що висвітлені в історичному трактаті «Епос Америки» (англ. «The Epic of America»,

1931).

Декларація стала відображенням американської мрії в законодавсті, зокрема у ній читаємо наступне: «Люди створені рівними і наділені їх Творцем невід-чужуваними правами, що включають право на життя, свободу і прагнення до щастя, незалежно від соціального класу або обставин народження».

Адамс у свою чергу так розкриває значення американської мрії: «...Це не просто мрія про автомобілі та високі заробітки, але про суспільство, де у кожного чоловіка і кожної жінки буде можливість досягти найвищого успіху і визнання завдяки своїм природним здібностям, незалежно від походження та соціального стану... Це мрія про таку свободу, при якій будь-яка людина не обмежена тими бар'єрами, які століттями зводилися в країнах Старого Світу...».

Однак американська мрія — це ще й відповідальність. Передбачається рівність людей не тільки перед можливостями досягнення мети, але і перед законом незалежно від національності, статі та соціального положення.

Велику роль у формуванні американської мрії відіграла протестантська релігія. Саме вона стала чинником, що вперше об'єднав американське суспільство, заклав ідеали його існування. Протестанти вважали духовні багатства важливішими за матеріальні. Наслідуючи біблійні постулати, перші общини обмежували спроби будь-якого особистого збагачення. Проте з розвитком суспільства та його пристосуванням до умов життя такі релігійні ідеї зазнали трансформацій. Сучасні американці, сповідуючи в основному протестантизм, керуються його постулатами про працю та зусилля задля досягнення мети. Достаток не засуджується, якщо він є результатом сумлінної роботи людини. В основі американської мрії покладені ідеї про те, що кожен може досягти успіху та процвітання за рахунок чесної праці.

Отже, американська мрія — це дійсно мрія, а не просто бажання задовольнити первісні потреби. Це ідеал життя суспільства, загальнонаціональна ідеологія, яка об'єднує людей на шляху до щастя, слави, успіху. Зазвичай серед американців ця мрія ототожнюється з великим будинком, автомобілем, дружною сім'єю, улюбленою роботою та демократичним суспільством. Однак чіткого її визначення не існує. Кожен житель США вкладає в це поняття власні уявлення про щасливе майбутнє і намагається досягти саме своєї американської мрії.

Хто такі американісти і чого вони хочуть?

Спеціальність американістика на істфаці існує всього другий рік, але вже стала неймовірно популярною, у результаті чого цього року був справжній ажіотаж на відповідні місця в університеті. Але досі питання Х « хто ж такі ці американісти?».

Нам здалось, що події, які на даний момент пов'язані зі США, дають нам гарну можливість провести невелике опитування серед студентів даної спеціальності.

7 загальних питань.

Абсолютно різні відповіді.

До вашої уваги: американісти, 1 курс.

1. Розкажи, чому ця спеціальність цікава саме тобі?

2. Добре, чи вважаєш ти цю спеціальність перспективною, якщо так, то чому?

3. Ти маєш змогу вивчати одну іноземну мову ледь не до найвищого рівня. Скажи, яку саме обрав і чому саме її?

4. Якби у тебе була змога - ти б переїхав у США?

5. Яким ти уявляєш життя в Сполучених Штатах зараз?

6. Ти прекрасно знаєш, що на даний момент ведуться активні дебати щодо виборів на посаду президента США. Скажи, як ти думаєш, чия кандидатура вигідніша для України?

7. Чому цивілізаційна модель Заходу приваблива саме для тебе?

Олександр Чермних:

1. Я обрав американістику, бо хочу розширити свої знання саме у всесвітній історії. Всі гуманітарії України повинні вчити та вчать історію України. Це прекрасно. І я підтримую це. Але також я вважаю, що люди мають розбиратися у міжнародних справах, розуміти хід світових подій. Це цікаво і просто необхідно в умовах сучасної глобалізації світу. Саме тому я захотів вступати за цією спеціалізацією.

2. Я вважаю цю спеціальність перспективною, бо освіта історика є універсальною. З цими знаннями можна реалізувати себе у різних сферах. Також важливим плюсом є вивчення мов, що є дуже корисним у наш час.

3. Я обрав англійську, адже я можу вчити її не з нуля, а продовжити її вивчення на високому рівні, щоб поглибити свої знання. Англійська - мова міжнародного спілкування, тому актуальність її вивчення не потребує пояснення, на мою думку.

4. Я хотів би поїхати до Америки, щоб від-

чути особливості життя та менталітету, але не хотів би жити там завжди.

5. Життя в Америці має більш розвинені форми у багатьох сферах життя, що пояснюється рівнем розвитку країни, але базові потреби і проблеми, на мою думку, не відрізняються. Всі особливості більшою мірою сформовані впливом факторів тої чи іншої місцевості, які, звісно, відрізняються за Атлантикою.

6. Якщо розглядати потребу у співпраці, зрозуміло, що вигідніше бачити на посту Президента США Гілларі Клінтон. Згідно із поглядами та намірами кандидатів саме вона виявляє зацікавленість у співпраці з Україною, засуджує агресію проти України, що є надзвичайно актуальним для нашої країни сьогодні.

7. Цивілізаційна модель Заходу плекає свободу та саморозвиток, розум та гуманізм, що є близьким для мене. Своє життя я хочу прожити під егідою цих явищ, щоб бути щасливим та принести користь іншим.

Юля Проценко:

1. Мене зацікавила ця спеціальність саме тому, що я не байдужа до історії сучасних західноєвропейських країн та США, завжди мріяла глибше дізнатися про їхній розвиток, отримати ґрунтовні знання в цій сфері, стати фахівцем. Ця спеціальність відкриває такі можливості.

2. Так, я вважаю цю спеціальність перспективною саме тому, що нашій країні потрібні гарні фахівці, які розуміються на історії розвитку країн заходу, можуть аналізувати їхні проблеми, порівнювати з Україною та робити висновки, чого нам не вистачає тощо. Та й не тільки, це відкриває можливості мати перспективну професію, оскільки знання є дуже корисними.

3. Я обрала саме англійську мову, тому що прагну бути американістом. Також вважаю, що в сучасному світі ніяк не можна обійтися без цієї мови.

4. Так.

5. Я не вважаю життя в Америці ідеальним. Як і всюди, вона має свої соціальні, політичні та економічні проблеми. Але, на мою думку, Америка є дуже перспективною, оскільки є на найвищому рівні розвитку.

6. На мою думку, кандидатура Клінтон є більш вигідною для України, на відміну від Трампа, який веде політику, орієнтовану на Росію, підтримує анексію Криму тощо.

7. Вважаю, що вона є перспективною та сучасною.

Вероніка Унгурян:

1. Історія Західної Європи завжди була для мене цікавою. І ось, рік тому, шукаючи себе на просторах міріад факультетів КНУ, я натрапила на історичний, а саме на «американістику та західноєвропейські студії» і буквально загорілась бажанням вступити саме туди, адже ця спеціалізація охоплює буквально всю сферу моїх інтересів.

2. Америка та Європа завжди котувались та ще довго будуть котуватись у всьому світі. Тому так, я вважаю цю галузь перспективною, але про перспективність (єєє тавтологія) я перед вступом не думала

3. Я уже обрала німецьку мову, адже мені цікава історія Німеччини (особливо перша половина XX століття). Сподіваюсь, що не опущу руки перед ірраціональними (для українця) німецькими артиклями та все буде gut!

4. «Америка - країна можливостей». Але мене вона не приваблює як країна, де я б змогла проживати. Душа тягнеться трішки не туди.

5. Я уявляю собі життя в Америці трішки нудним та рутинним.

6. Не закидайте камінням, але я не надто поринала у цю пучину «Трамп-Клінтон», тому не можу сказати, хто з них буде для України кращим. Але читала, що Трамп підтримує Росію, а це мінус в карму.

7. Не можу чітко сформулювати думку, тому скажу одне: в Заході (особливо Європа) мене приваблює історія та культура, тому я хочу присвятити себе вивченню цього регіону.

Михайло Смолій:

1. Тому що історія Європи для мене завжди була найцікавішою частиною загальної

історії та найвпливовішою для всього світу.

2. Так, тому що вона дає можливості володіння у подальшому європейськими мовами, дає навички для писання робіт на історичну тематику та поглиблює знання як минулого, так і теперішнього обох Америк.

3. Французьку. Тому що мені подобається її звучання та деякі франкомовні країни. Так, вона, мабуть, найскладніша з усього переліку мов на нашій спеціальності, але головне, щоб мова була цікава як для вивчення так і для використання.

4. Так, поїхав би. Я не патріот, і ті проблеми з якими стикаються їх громадяни просто смішні у порівняні з нашими. А англійською я більш-менш володію та й друзів там маю.

5. Життя таке саме як і десять років тому, цікавіше, які проблеми США має всередині. Наприклад, найактуальніша тема (після виборів) це, напевно, повноваження поліції та кримінальний світ деяких афроамериканських общин. Дуже багато випадків за останні декілька років коли поліцейські вбивали/підстрелювали чорношкірих порушників. Я не вважаю, що це прояв расизму. Також проблеми з наймасивнішим державний боргом у світі (<17трлн доларів), реформування фінансової політики і т. ін.

6. Україні, напевно, Клінтон, просто тому, що я сам за Клінтон. Трамп говорить те, що хочуть почути, але це нереальні кроки. Зменшити зовнішню торгівлю, зменшити податки (щоб американський бізнес не їхав за кордон), робити ставку на маленьких підприємців... Це те, що хочуть почути, але це не вихід з боргової ями - зменшувати податки. Гілларі роками була державним секретарем і може за президентським столом реалізувати механізми та реформи, що не вдавалося на попередній посаді. Для України, політика щодо Росії в них однакова, і президент на зовнішню політику мало впливає. Думаю, що зброю вони все одно будуть поставляти, а кредити для нас - це тільки гірше.

7. Тому що вона стабільніша, ліберальніша, менш корупційна, і саме для мене тому, що я там жив і знаю як воно зсередини.

Андрій Тофан:

1. Ця спеціальність цікава для мене тим, що передбачає вивчення культурного й політичного досвіду тих країн, що довгий час були або й залишаються донині лідерами у світі. Також прагну простежити вплив етнічних українців на різні аспекти історії цих держав. Зокрема, мене особливо цікавить українська діаспора в Канаді.

2. Назва спеціальності звучить дуже привабливо, але її перспективність для кожного студента визначиться по-різному, залежно

від його/її старань, умінь, везіння.

3. У виші я студіюю англійську, яку почав вивчати ще в школі. Раніше я не мав особливої цікавості до цієї мови, тому виникла необхідність покращити знання й продовжити її вивчення. Зараз розумію, що саме ця мова перебрала на себе роль інструменту міжкультурних і міжнаціональних зв'язків та допомагає людям, спільнотам і цілим державам швидко і якісно ділитися ідеями та досвідом.

4. На питання, щодо поїздки й життя в Америці відповім коротко: звісно. Це ж чудова можливість зануритися в творчий і політичний простір, краще зрозуміти менталітет населення.

5. Життя в Америці зараз я уявляю досить насиченим, бо світова хвиля переусвідомлень цінностей торкається вже й цього досить традиційного, хоча водночас і модерного суспільства.

6. Для України вигіднішою кандидатурою

є Гілларі Клінтон. Вона менш непередбачувана, ніж її опонент. Також має зрозумілі наміри щодо стосунків з РФ, і, як на мене, швидше займатиметься «утихомиренням», ніж умиротворенням цього гігантського світового агресора.

7. Ця модель приваблює мене тим, що передбачає більше свободи для людини, а отже, проявлення в різних формах найпрекраснішого й найпотворнішого в людській сутності.

Костя Положай:

1. Американістика приваблює мене саме тим, що вона справді дає мені можливість вивчати історію виникнення та розвитку сучасного суспільства, пізнати основи організації політичної системи Європи та Америки.

2. Ця спеціальність є перспективною, бо дає розгалужені знання про будову та функції державно-політичної системи сучасних країн, історію їх розвитку та становлення країн у світовій політичній системі. Завдяки такому багажу знань можливо стати одним з найкращих спеціалістів у цій сфері.

3. Я вибрав англійську мову, тому що ця мова є найбільш поширеною у світі. Крім того, ця мова є дуже вживаною у наукових дослідженнях, які я хотів би вивчати в оригіналі.

4. Чесно кажучи, я б поїхав туди працювати на деякий час, але хотів би залишитися жити в Україні, бо саме з цією країною я хочу пов'язати своє життя та роботу. Хотілося б бачити нашу країну сильною та економічно потужною, а на мою думку, це зробити неможливо без проживання в Україні, не бачачи на власні очі її проблем.

5. Зараз я уявляю життя в США більш стабільним, ніж в Україні. США твердо закріпили свою економіку та тримають її на належному рівні. Це дає людям впевненість у завтрашньому дні, і тому життя в Америці здається трохи легшим/

6. Я вважаю, що неможливо визначити чи є кандидат вигідним для нас, чи ні. Історії відомі випадки, коли обіцянки політиків не були виконані, а принципи були порушені, і ці випадки є далеко не поодинокими. На даний момент, Г.Клінтон є більш бажаним кандидатом, але про користь чи шкоду можна буде казати лише після початку новим президентом роботи на посаді.

7. Цивілізація Заходу приваблює мене своїм змістом - ця цивілізація є досить логічною, і будується на загальнолюдських та моральних цінностях, намагаючись зробити усіх рівними. Навіть розуміючи усю утопічність цієї ідеї, неможливо не захоплюватися високою метою цивілізації Заходу.

Українці поза кордоном: знімаємо рожеві окуляри

Рідко коли вдається зустріти українця, який живе в США... і вважає себе українцем. Андрій Щегельський у віці 11 років переїхав у Нью-Йорк, до батька. Зараз він далеко голова бруклінського осередку в Організації Оборони Чотирьох Свобод України (ООЧСУ), наймолодший її член на даний момент. Ми скористались шансом розпитати цього хлопця про життя української діаспори в такій далекій Америці, а разом з тим дізнатись дещо нове про «країну мрій».

- Андрію, в 11 років ти переїхав у Нью-Йорк. Уже більше п'ятнадцяти років ти живеш в Америці, і тим не менше спілкуєшся зі мною зараз без акценту. Як вдалось зберегти таку чисту вимову?

- Насправді, до Революції Гідності українська була для мене чисто «домашньою» мовою. Спілкувались нею вдома на рівні «привіт-пока». Але потім настав момент кризи і поновилась практика володіння українською мовою.

- Легко було асимілюватись серед американців?

-Ну, слово «американець» доволі обширне... У нас в школі, та і в університеті, було певне розшарування – «білі американці», «чорні американці», «жовті американці»... І я не підпадав під жодне з них! Тому що ще не знав їх культуру, не розумів мову на достойному рівні... і був європейцем. Тому, довелось попрацювати, щоб влитись в колектив.

- А як ти зрозумів, що все-таки є українцем? Коли настала та сама криза?

- Мабуть, ще в 15 років. Я сидів у шкільному автобусі, дивився у вікно... І в той момент зрозумів, що втрачаю щось дуже важливе. На жаль, на той момент крім своєї сім'ї я нікого з українців не знав... Хоча зустрічав наших співвітчизників, які не хотіли згадувати хто вони такі - казали, що вони росіяни або ще хтось.

- Сумуєш за Україною?

- Не просто сумую. Дуже сильно хочу сюди переїхати і роблю все можливе для цього.

- Давай по-чесному – один так хочеш? Чи є ще українські американці, які не проти повернутись?

- Дуже багато людей хочуть бути тут. Але американське життя настільки буремне, що ви приходите з однієї роботи і йдете на іншу. І це не тому, що хочеться більше грошей, а щоб просто вижити. Америка - це життя в борг. Я буду платити за мій університет 15 років. І це не дивно! Просто уявіть, що у вас є квартира, за яку ви платите 15 років. Тільки в мене є реальна квартира, за яку треба платити, і ще машина, за яку платити, наприклад, 7 років. Люди не можуть приїхати просто тому, що вони весь час у боргах. Тобто, якщо людина йде з роботи, вона її втратить, а це означає, що втратить і дім. І бум – ви на вулиці, ви втрачаєте все. Саме тому, одна з моїх мрій – це щоб українські емігранти справді об'єднались, щоб допомагати один одному.

- Як так вийшло, що ти став головою осередку такої великої організації?

- 8 березня 2014 року був мітинг українців перед Білим домом. І якось так співпало, що в автобусі напроти мене сидів голова ООЧСУ. Трохи поговорив з ним... і заділо. Зрозумів, що це ті люди, яких я шукав.

- З чого почалось твоє громадське

життя?

- З нашого вертепу. Про нас написало популярне видання «День» із заголовком «Андрій Щегельський і вертеп»... Це було круто.

- Як він пройшов?

- Дуже сумбурно. Три дні ходили по всім громадським організаціям, які були в місті. Ажіотаж там був великий – кожен намагався нас запросити і зняти. Послухати справжній «Щедрик», подивитись на наші сценки, пофотографуватись. Всім сподобались костюми – а деяким з них більше 100 років!

- Яка була реакція звичайних людей на вулиці?

- Вони плакали... Деякі не бачили справжнього українського вертепу вже 20 років. А коли ми проходили повз одну церкву (вже пізно ввечері, коли вона була закритою), священик вибіг нам на зустріч і вмовляв зайти в церкву, яку спеціально відкрили, щоб ми там заспівали.

- Задоволений своїм громадським життям? Це справді те, що ти хотів?

- Ви є особистість, ви вибираєте ким бути. Те, як ви думаєте, вирішує вашу долю. Ваші думки приводять до ваших дій. Ваші дії приводять до стилю вашого життя. Мій стиль життя - моє громадське життя. Я роблю те, що хотів робити. Я щасливий.

- Тобі подобається українське Різдво?

- Обожнюю його. Так само, як і американське! Мої друзі з Америки дуже заздрять, що у мене два Різдва. І намагаються побачити хоча б частинку нашого святкування – вони в захопленні від нашої культури.

- Ти наймолодший член у своєму осередку? Це правда?

- На жаль, так. Уяви, середній вік людей в нашій організації – 50 років.

- Як так вийшло?

- Діаспора зробила велику помилку - вони пропустили покоління людей, які жили після 1991 року. Вони пропустили молодь. Вони хотіли незалежну Україну. А коли її отримали, то розслабились.

- Розкажи ще про такий момент як російська діаспора в Америці. Вони розповсюджують російську пропаганду, намагаються впливати зі своєї сторони? Чи є вони, так би мовити, небезпечні для нас в інформаційному плані?

- Вони є надзвичайно ефективні. Вони дуже професійно організовані. Якщо говорити відверто - нам до них далеко. Хоча вони пропагандують ліберальну російську політику, вони начебто проти Путіна... І вони начебто нас підтримують. Важко про таке говорити.

- Які ваші стосунки з нашою українською владою?

- Коли приїхав Янукович - ми повністю його ігнорували. Коли приїхав Порошенко - стали більш активні. Не всім він подобається, але бізнес - це бізнес. І ми розуміємо, що він Президент нашої країни і набагато кращий за свого попередника.

- Ви співпрацюєте з канадською діаспорою? Яке у вас до них відношення?

- Канадська діаспора - це приклад для всіх діаспор. Це ідеал. 8 людей з них в парламенті, а у США такого немає. У США може настати "втома" від української теми, а у Канаді навпаки, питання піднімається... у Америці ж падає.

- Де ти відчуваєш себе дома?

- Всюди. В Америці я скучаю за вами. Тут я скучаю за декількома друзями звідти. Скучаю за шумом океану. Розумієте, Україна є всюди. Україна не є державою з 40 млн людьми, як ви це думаєте. Це держава із 60-70 млн, які живуть по всій території світу. Ми є дуже впливові.

- За чим би ти сумував найбільше, якби переїхав в Україну?

- За океаном. Я живу в 10 хв від нього, займаюсь серфінгом, він мене заспокоює... це, мабуть, казка.

- Добре, останнє питання: твоє найбільше бажання?

- В Україні часто кажуть «Схід і Захід разом», кажучи про правий і лівий берег Дніпра. А я хочу, щоб українці об'єдналися під гаслом «лівий і правий берег Атлантичного океану». І вірю, що це можливо.

- Взаємно. Дякую, Андрію!

- Дякую вам.

Високе мистецтво за 15 центів. «Золотий вік» американської ілюстрації

«Краще один раз побачити, аніж 100 разів почути» – каже давня приказка. Напевно, кожен із нас, кому доводилося читати цікаву історію чи статтю, бажав негайно бігти за комп'ютер аби погуглити хоча б якісь зображення з даної теми. Людська уява потребує основи, візуальної репрезентації.

Подібні істини зрозуміли і працівники американських журналів у XIX столітті. Думаючи про власні прибутки, вони швидко зрозуміли: де гарні картинки – там можна заробити непогані гроші.

Harper`s Bazaar зразка 1873 р. І сучасний номер.

На початок 1880-х США переживали муки народження нового суспільства. Шрами громадянської війни латалися досягненнями у індустріалізації, успіхами у освоєнні фронтира, міфами локальних золотих лихоманок. Залізниця з'єднала два береги океану, трести росли як на дріжджах («дріжджами» того часу було все, що завгодно, від сталі до м'яса і телефонних апаратів). Зміни настали і для журнально-газетної індустрії.

Залізниця тепер дозволяла швидко доставляти свіжі випуски у всі куточки країни. Враз видавництва в центральних містах отримали доступ до широких мас, ці маси тепер стали багатшими завдяки індустріалізації – вони могли, вони хотіли купувати журнали. Коштували вони тоді від 10 до 25 центів. Починає формуватися «національна аудиторія» (завершиться цей процес набагато пізніше, з поширенням радіо та телебачення), та вже зараз люди від одного побережжя до іншого, від пустелі Техасу до лісів Дакоти читають одні і ті ж журнали.

Прогресувала і технологія – виробництво паперу стало дешевшим, нові техніки друку давали можливість робити багатотисячні тиражі без втрати якості зображення.

З'являються багатонакладні ротаційні друкарські машини, що відрізняються великими габаритами. Вони представляли собою громіздкі багатоярусні споруди з паровим (трохи пізніше електричним) приводом і численною обслуговуючою бригадою (12 і навіть 20 чоловік), що забезпечує подачу паперу і приймання готової продукції. Через розміри їх називали «мамонтомашини» – вони вражали публіку величезними розмірами і високою для того часу продуктивністю, що досягала 12 000 листів в годину при ручному накладі.

Такі журнали як Harper's Monthly, Collier's та Scribner's взяли все згадане вище на озброєння і до кінця 90-х переходять в розряд національних. Контентних обмежень у них було мало. Друкували там гострі політичні розслідування, щотижневі новини, розважальні історії та багато чого іншого. І в кожній статті повинна була бути хоча б одна ілюстрація. Фотографії поширені не були, тому гарні ілюстратори, здатні намалювати рекламу в один день, картинку політичної події в наступний, а ілюстрацію до байки про боротьбу людини

і природи на ще неосвоєних землях в третій, були на вагу золота.

Художники раптово отримали шанс заробляти солідні суми грошей, якщо вони могли б досягти вершини професії. У цей час було дуже мало можливостей для художника, щоб зробити кар'єру через художні галереї та виставки. Якщо багаті американці купували мистецтво взагалі – вони купували європейське мистецтво. Професія «ілюстратор» не була клеймом серед людей мистецтва, і художники були раді бачити, що їхня робота поширена серед такої широкої громадськості.

Слід зазначити, що ілюстратори того часу були високоосвіченими, випускниками художніх шкіл, багато з них мали досвід в ілюструванні дитячих книжок і рекламних плакатів. На них впливала популярна тоді творчість пре-рафаелітів. Це вимагає від митців створювати насамперед високоестетичні витвори, і не важливо, що саме вони малюють.

Маючи творчу свободу, ілюстратори Золотого віку подарували нам цілий ряд візуальних архетипів та символів, які ми зараз сприймаємо як давні.

Джозеф Лайандекер, успішний ілюстратор, який, перш за все, відомий своїми роботами для «ArrowCollar» (компанії, яка продавала комірці для сорочок). Зі свого коханого він змалював рекламний образ, який швидко став надпопулярним. Замовлення різного типу полилися рікою, і зовсім скоро Лайандекер стає автором героїв новорічних листівок (малюка, який символізує новий рік та інші образи, які стали традиційними для сучасної Америки). Саме з його легкої руки ми знаємо Санта Клауса, як веселого товстого діда у червоному одязі, з білою бородою і окулярами. Дарування квітів на День Матері, навіть феєрверки на 4-е липня, про все це американці не знали до робіт Лайандакера. Іншому митцю того часу, Говарду Пайну, ми завдячуємо образу карибського пірата – похмурого головоріза з банданою на голові та сережкою у вусі.

У 1890 році, в тому ж Нью-Йорку, Чарльз Дана Гібсон малює першу «Дівчину Гібсона» - його уявлення ідеалу жіночої краси. Як виявилося пізніше, це й ідеал розділяла і левова доля простих американців. Довкола зображень Дівчини, народною творчістю був створений цілий образ естетичного, інтелектуального і морального ідеалу тогочасної жінки, який пізніше відіграє важливу роль у феміністичному русі. На різноманітних її зображеннях Гібсон заробив тисячі доларів.

На початку XX століття у ілюстраторів з'являється новий конкурент - фотографії. Поява перших кольорових фотоілюстрацій стала сенсацію. З цього моменту фотографія починає поступово витісняти ілюстраторів з бізнесу.

Суперечки про час остаточного згасання Золотого віку американської журнальної ілюстрації точаться і зараз. Дехто вважає 1900-й кінцем цього періоду, інші називають 1930-ті роки, коли фотоілюстрація остаточно стала на домінуючі позиції. Дехто припускає, що золотий вік тривав до 1960-х з коміксами, науково-фантастичними журналами, pulp-літературою і рекламою. В будь-якому разі, завдяки праці ілюстраторів, американські журнали рубежу століть і зараз приваблюють своїм високохудожнім оформленням.

Епоха невинності

Літо 1967 року в історію Сполучених Штатів увійшло під двома різними назвами, які відображали дві цілком різні і багато в чому несумісні сторони тогочасного американського життя. Про “довге спекотне літо 1967” писали газети, посилаючись на серію безладів з расовим підґрунтям, що охопили район Східного узбережжя і Великих Озер - від Тампи у Флориді до Ньюарка в Нью-Джерсі. Найвідомішим з цих бунтів, безперечно, став детройтський Бунт на 12 вулиці, що охопив місто наприкінці липня. В результаті масових заворушень загинуло 43 особи, більше тисячі отримали поранення. Для придушення безладів в місто, за наказом Президента Джонсона, була введена Національна гвардія. Цей бунт лишався найбільшим в історії Штатів до 1992 року, коли спалахнуло відоме протистояння в Лос-Анджелесі. У істориків не було єдиної думки, чому саме 1967 став піком загострення громадянського конфлікту в США, однак всі, слідом за Генеральним прокурором Ремзі Кларком, визнавали, що основною причиною була недостатньо ефективна політика Адміністрації Джонсона щодо емансипації чорної спільноти, не лише на Півдні, куди протягом 1960-х був спрямований фокус публічної уваги, але і на решті територій. Відчуження - надто загальний термін, щоб оперувати ним в соціологічних дослідженнях, проте навіть поверхневий погляд на внутрішнє життя Америки другої половини 60-х показує, що за парадним фасадом Великого суспільства загального процвітання ховалася фрустрація, пов’язана не лише із втомою від В’єтнаму, але і з загальною моральною кризою споживацького ідеалізму покоління бебі бумерів. Нова генерація вимагала нових ціннісних орієнтирів.

“Літо любові” - це друга і найбільш поширена назва цього періоду, невідривно пов’язана з історією Сан-Франциско. Доки Південь і Середній Захід потерпали від громадянського протистояння, Каліфорнія насолоджувалася сонцем, теплим морем, а також надміром дешевого алкоголю і доступного сексу. Не дивно, що саме туди були спрямовані погляди молоді з усієї країни. Цього літа в пошуках свободи і самовираження в район Фріско Гайт-Ешбері(чи як назвав його в одному нарисі Гантер Томпсон - Гашишбері) з’їхалося не менше 100 тис. “навіжених” гіппі.

Літо Любові зазвичай описують, як нескінченну оргію, психоделічний карнавал музики і наркотиків, проте в основі цього явища лежали досить таки серйозні соціальні практики, пов’язані, зокрема, з діяльністю Діггерів - ліворадикального угрупування, яке базувалося в Гайт-Ешбері. Одним із засновників Діггерів був відомий актор і діяч експериментального театру Пітер Койоті, відтак угрупування займалося не лише соціальною роботою, але і виступало, як трупа. В 1967 році натовпи гіппі харчувалися в безкоштов-

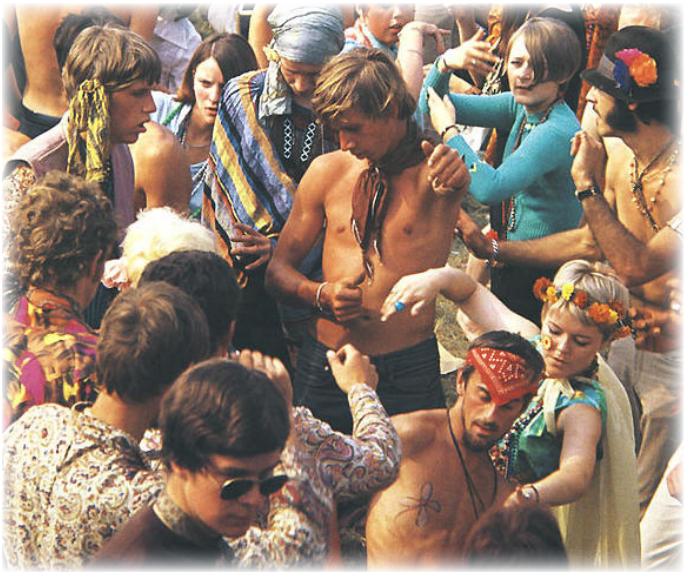

ній пересувній їдальні Діггерів в парку Золоті ворота, лікувалися в Вільному госпіталі(де на волонтерських засадах працювали студенти Каліфорнійського університету), а також отримували все необхідне в мережі Вільних крамниць, де безкоштовно, або в обмін на іншу річ можна було придбати широкий спектр товарів. Ніхто достеменно не знав джерел фінансування всього цього соціалістичного марнотратства, однак для Діггерів подібні акції мали не лише філантропічний,

але і програмний антисистемний зміст.

Найбільшої популярності в цей час здобули концерти(звісно ж, безкоштовні), де виступали зірки психоделічної сцени - Дженіс Джоплін, The Jefferson Airplane, Grateful Dead. На відкритому повітрі проходили чисельні імпрези, які поєднували елементи концерту, театральної вистави і колективної галюцинації. Той, хто спробував би написати літопис цього періоду, міг би в своїй розповіді відштовхуватися від трьох таких подій. Перша стала своєрідним прологом до Літа Любові, хай і відбулася в січні 1967. На зібранні з невибагливою назвою Людське збіговисько (Human Be-In) легендарний психоделічний лицар Тімоті Лірі виголосив свою не менш легендарну фразу "Включися, налаштуйся, відбувай", яка звісно ж напряму відсилала до ЛСД-тріпу, однак в більш широкому сенсі стала девізом всього Літа любові.

Апогеєм і кульмінаційною точкою Літа, безперечно, став Монтерейський фестиваль поп музики, який проходив 16-18 червня і зібрав за різними оцінками від 30 до 90 тис. відвідувачів. Фактично, Монтерейський фестиваль був другим в історії оупен-ейром в класичному розумінні цього терміну, але саме він став взірцем для наслідування і джерелом багатьох рок-н-рольних легенд(Джиммі Гендрікс, що грає на вогняній гітарі і Кіт Мун з The Who, що розбиває свій барабан просто під час виступу). Зрештою, саме на цьому фестивалі вперше було презентовано синтезатор Муга, що повністю змінив уявлення про музику.

Нарешті, фіналом Літа любові стали організовані Діггерами в жовтні 1967 символічні похорони "Смерть гіппі". Мешканці і гості Гайт-Ешбері пронесли вулицями труну з написом "Гіппі, син Медіа", підкреслюючи штучність і ефемерність образу гіппі, який створювали традиційні ЗМІ. Для лівих активістів гіппі були наївними буржуазними дітлахами, що і гадки не мали про справжні проблеми Америки і думали, що ескапізм врятує їх від жахів реального життя. Френк Заппа їдко висміяв "дітей квітів" у своєму альбомі "We're Only in It for the Money":

"Я приїду в Фріско
Я любитиму всіх,
Я любитиму поліцію, що вибиватиме з мене лайно,
Я стану рок музикантом
І підхоплю вошей".

Але це вже буде в 1968, а поки двоє молодих музикантів - Джеймс Редо і Джером Регні, які самі в те літо провели чимало ночей на вулицях Сан-Франциско, презентують свій мюзикл "Волосся", якому судиться стати культовим маніфестом ери гіппі і водночас засвідчити трагедію цілого покоління. Подібно до головного героя мюзиклу, який втрачає своє розкішне волосся - символ особистої свободи і відправляється до В'єтнаму, щоб в результаті там загинути, гіппі стали жертвою невблаганної механіки буття. Ті, кому пощастило не померти в 1970-х від передозування героїном чи в 1980-х від СНІДу побачили зовсім інший світ, далекий як від реалій Холодної війни, так і від яскравої мрії суничних галявин, що вабили молодих кудлатих гіппі в психоделічні мандри.

Втім, літо 1967 року назавжди увійшло в історію, як справжня епоха невинності, ренесанс Дива (за словами старого бітника Лоуренса Ферлінгетті), чудесний сон, що закінчився занадто швидко. Повернутися до нього неможливо, отже все, що нам залишається в невротичному сьогоденні - це дослухатися до слів Скотта Маккензі:

"Якщо їдеш до Сан-Франциско,
Впевнись, що є квіти в волоссі твоїм"

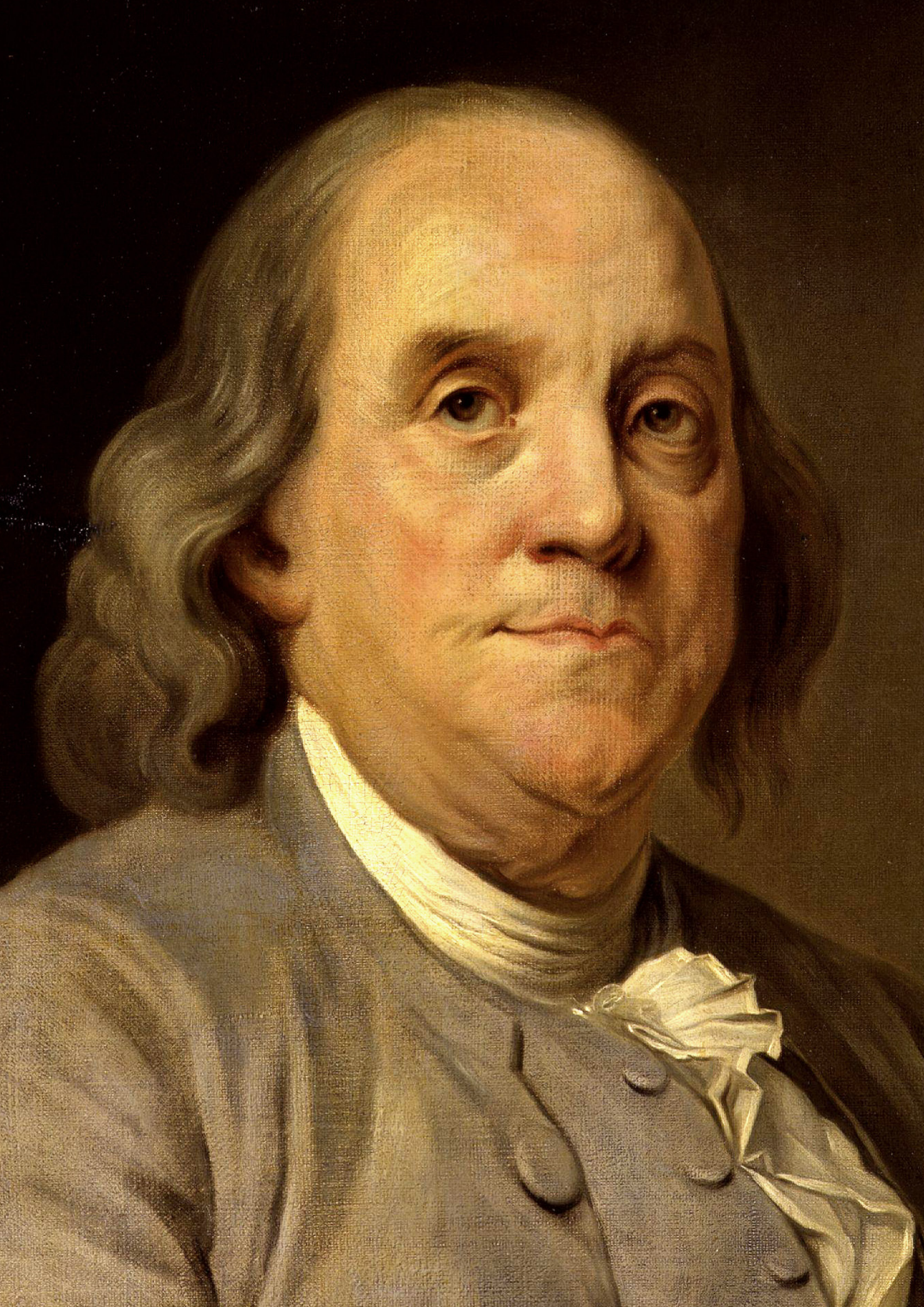

Таємниці Бенджаміна Франкліна

Однією з найбільш нерозкритих історій Американської революції є людина, яка є символом США і чиє обличчя ви періодично спостерігаєте всюди - від музичних кліпів до банківських новин. Адже 100 американських доларів - найбільш популярна банкнота, а наш герой зображений саме на ній.

Пройдоім'явивже,напевно,здогадались - це Бенджамін Франклін, дипломат, політик, один із батьків-засновників США. Цікаво, що президентом Франклін так і не став, але потрапити на найбільш поширену купюру він таки зміг. Чим це пояснити? Можливо, тим, що його життя було прикладом для самореалізації і типово американським за авантюрністю, сміливістю і пуританськими цінностями.

Одназ найцікавішихсторінйогобіографії - втеча з батьківського дому у Бостоні до Нью-Йорку, а згодом – Філадельфії. Посварившись із батьком та братом (з яким, до речі, до кінця життя так і не знайшов спільної мови), він після невеликого терміну у в'язниці за нібито образливу замітку в газеті, їде шукати себе в інші регіони тодішньої колонії Британії.

Зумівши відкрити там власну друкарню, він, за рахунок своєї майстерності і працьовитості, зумів здолати всіх конкурентів, зав'язати контакти із вищими посадовцями штату (а це означало державні замовлення на друк) і навіть очолити армію в кількох експедиціях.

Більше того, Франклін у свій час був надзвичайно відомим науковцем, навіть почесним членом Російської академії наук. Він одним із перших у світі (!) почав вивчати електрику, створення ламп розжарювання, що аж за століття реалізує інший його співвітчизник Томас Едісон! Його праці публікувались у Франції та Великій Британії, а його "Досліди і спостереження над електрикою" перевидавалась кілька разів великими тиражами, також він отримав звання почесного професора у декількох університетах. До речі, саме Бенджамін Франклін є винахідником ... громовідводу, який сьогодні використовується майже повсюди – у будівлях, авто, телевежах.

Не менш цікавим було його особисте життя і стосунки з родиною. Кілька разів його сватали із доньками найбільш заможних сімей Великої Британії, але одружився Франклін із дівчиною з Лондона Деборою Рід.

Наостанок у своїй автобіографії, яка писалась Бенджаміном для його сина і не була завершена, Франклін подає ряд порад, які допомогли йому надбати таку самодисципліну і працьовитість. Невелику витримку найбільш цікавих з них ми подамо вам тут. Є навіть перелік, що складається з 13 пунктів, і які Франклін змушував себе виконувати протягом випробувального терміну.

Стриманість, любов до порядку, працьовитість, спокійність, помірність, справедливість, щирість і цнотливість. Кожен із цих пунктів мав виконуватись Франкліном протягом тижня, а потім він мав входити у звичку. Серед цих пунктів немає цікавої тези – бути вегетаріанцем. Це економить гроші для купівлі книг. В принципі, за теорією Франкліна, всі заходи мали служити економії заради купівлі нових книг.

Тож пам'ятайте, що дійсно видатні люди навряд чи порадять поганих речей, тож вам, як і Франкліну, є куди рухатись!

«Бастіон демократії» та «не білі» народи: до і після 60-х років XX століття

Сполучені Штати Америки зараз для всіх нас є так званим «бастіоном демократії» чи «землею вільних», але це не зовсім так. Протягом XX століття США сильно змінились, але ці зміни давалися нелегко і мали дуже різні наслідки. Всім відомо, що ставлення у США до афроамериканців, мексиканців та інших «не білих» народів було, м'яко кажучи, не найкращим. Такі явища як рабство, расова сегрегація ще довго майорітимуть на сторінках не тільки історії США, а й загальносвітової. Та з чого все починалось? Як ставились самі афроамериканці до цього? Що таке «Нація ісламу»? Розберемо все по-порядку.

Відомо, що після громадянської війни в США (1861-1865 рр.) рабство фактично зникло, але ніхто не обіцяв чорношкірим рівних прав з білими. Афроамериканські полки, які брали участь у війни з конфедератами, були розформовані. Права чорношкірого населення залишилися урізаними. Почалася расова сегрегація в армії, школах та багатьох інших сферах американського життя. Так, африканці несли службу на флоті та окраїнах країни, потім пограничні «чорні» полки отримали назву «солдатів буффало» (Buffalo soldiers), а буйвол став їхнім символом. Пізніше був створений загін «негро-семінольських індійських скаутів» (Seminole-Negro Indian Scouts), який захищав кордони на півдні від нападів бандитів та мексиканських партизан. В той час нішею чорношкірих в армії США залишались тільки окремі «контр-партизанські» загони для дій на «далекому фронтирі» , такий собі аналог британських гуркхів.

Закони Джима Кроу зробили неможливим навчання афроамериканців разом з білими. Вони мали власну систему шкіл і університетів, займали тільки спеціально відведені місця в громадському транспорті. Багато магазинів, ресторанів та готелів відмовлялися обслуговувати чорношкірих. Такі явища найчастіше зустрічалися на півдні США.

1 грудня 1955 р. Роза Паркс (афроамериканка) була затримана за відмову поступитися місцем в автобусі білому пасажиру. Після затримання негритянська община почала бойкот громадського транспорту в знак протесту. У Монтгомері його очолив молодий чорношкірий священик Мартін Лютер Кінг. Завдяки його зусиллям цей бойкот тривав 381 день і ввійшов в історію під назвою «Хода заради волі», бо учасникам протесту доводилось ходити пішки на роботу. Через деякий час після безрезультатних переговорів про десегрегацію транспорту почалися погрози, а в січні 1956 р. в дім Кінга було кинуто бомбу. У 1956 керівники бойкоту звернулись з позивом до федерального окружного суду, який в грудні 1956 р. визнав неконституційність законів про сегрегацію в міському транспорті. Автобуси в Монтгомері були інтегровані, але білі расисти обстрілювали їх, була побита дівчинка, вагітна жінка була поранена в ногу, у кварталі афроамериканців підривали бомби. Насильство припинилось після суспільного осуду расистів з боку білих священників та місцевої газети. Але й надалі чорношкіре суспільство зустрічалось з проблемами інтеграції в муніципальних школах (1957 р.,

Літл-Рок, штат Арканзас), участі у виборах, вступом до університетів та ін. Процес десегрегації був довгим: приймались закони, відбувались мітинги й бойкоти, блокувались дороги, лідери говорили палкі промови і, звісно, відбувались бійки. Це тривало аж до 1968 р., бо 4 квітня 1968 р. був вбитий М. Л. Кінг. Їхні дії за 12 років ненасильницької боротьби здобули багато перемог у широкій десегрегації і припиненні дискримінації у багатьох сферах, але фактичну економічну нерівність чорношкірих і білих було неможливо прибрати одними лише законами.

Та цей рух пробудив у афроамериканцях почуття гідності та посприяв взаєморозумінню між чорношкірими і білими громадянами США.

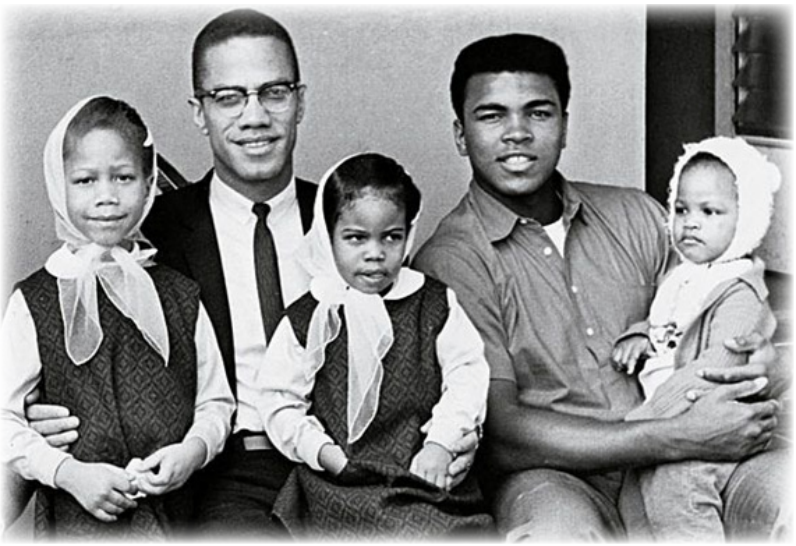

Паралельно з цим існували й інші рухи та партії: ліворадикальна партія «Чорні пантери», націоналістична організація «Нація ісламу» (заснована в 1930 р. та існує й до сьогодні, її членами були усім відомі Мухаммед Алі та Малькольм Ікс), Національна асоціація сприяння прогресу кольорового населення та інші. Всі ці організації боролися за благополуччя чорношкірих в США, але «Нація ісламу» вела інакшу політику і мала расистське ставлення до білого населення та у свій час насміхалась над «ненасильницьким рухом» М. Л. Кінга. Правда, один з її головних ідеологів – Малкольм Ікс – покинув цю організацію, тому що розчарувався в ній і зрозумів, що її ідеологія дуже сильно відрізняється від традиційного суннітського ісламу.

Щодо інших народів, то китайцям в США було значно легше, ніж тим же афроамериканцям. Так, був період, коли з 1885 по 1943 рр. імміграція китайців до США була заборонена урядом, а потім сильно обмежена аж до 1965 р. Але вже в 1980-х рр. у США формується велика китайська община. Зараз для багатьох американців героями дитинства є Брюс Лі, Джекі Чан, які принесли китайську культуру в американський кінематограф. Індійці теж піддавались дискримінації з боку білих, але в 1965 р. це так само закінчилось. Мексиканцям в США до сих пір не легко, адже багато з них нелегально мігрує в Штати, щоб знайти роботу чи місце постійного проживання. Це є однією з найголовніших проблем двосторонньої співпраці Мексики та США. Останнім часом щорічно кордон цих країн перетинає 1 мільйон нелегальних мігрантів. При цьому 80% з них приїжджають на тимчасові заробітки і в середньому через рік повертаються додому. Розміщення мексиканців на території США практично не змінилося й у XXI столітті. Три чверті всіх нелегальних іммігрантів з Мексики проживають всього в чотирьох південних штатах: Арізоні, Техасі, Флориді та Каліфорнії (половина з них залишається саме тут). На сьогодні перетнути кордон Мексики та США для нелегалів стає все важче. Після підписання Договору НАФТА урядом Штатів були виділені додаткові кошти на посилення прикордонного контролю, встановлені нові світлові прожектори, камери нічного бачення, сенсорні датчики і т. д.

Отже, США змінились, але зараз все одно немає абсолютної рівності. Наразі над цим працюють. Руйнуванню стін у суспільстві сприяє американський кінематограф, де кількість акторів афроамериканців та азіатів збільшується. Ситуація у США також далека від ідеалу через мусульман, кількість яких продовжує рости.

«We shall meet in Hell»

Ці слова були останнім посланням бізнесмена Генрі Фріка своєму партнерові по тресту й тоді вже колишньому другу – Ендрю Карнеґі. Фраза, як сказали б тогочасні журналісти, гідна автора.

Генрі Фрік прославився як нещадний управитель, скупій та безпринципний бізнесмен, який спирався на найманців та корумпованих політиків у власних інтересах. Таким був не він один. Прекрасна історія становлення промислової Америки, освоєння Заходу та створення нації зіткана з численних менш відомих історій конкуренції почасти брудної, з корупцією та збройними сутичками. Однак саме ці люди збудували США такими, якими ми їх знаємо. Недарма їх називають другим поколінням Батьків-засновників.

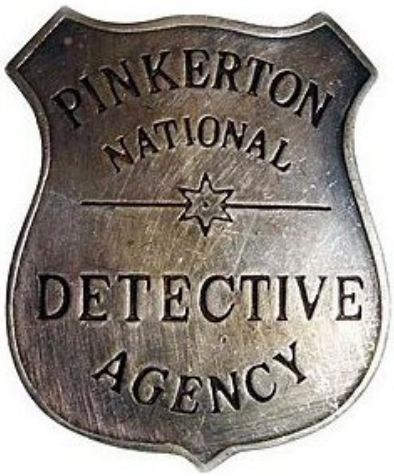

Становлення трестів не проходило тихо і мирно, що стало однією з причин подальшої боротьби політиків та суспільства з ними. Головою «сталевої імперії» США був уродженець Шотландії Ендрю Карнеґі. Він, як і багато хто з промисловців того часу, почав накопичувати первинний капітал під час Громадянської війни. Молодий Ендрю ще до війни вклав гроші у залізничну компанію Пенсильванії, а під час боїв просунувся по цивільній службі й став керівником армійських хуштаті. Вже після війни Карнеґі засновує свій перший сталеливарний завод у Пітсбурзі. У своїх колах він був відомий приємним характером і щедрістю, був привітний навіть до робітників, однак це не заважало йому запроваджувати карцери на підприємствах із дванадцятигодинним робочим днем, шестиденним робочим тижнем без компенсацій за травми і з негайним звільненням за невиконання норми. М'якими методами збудувати промислову імперію у XIX столітті у США в умовах жорсткої конкуренції було не просто. Саме тоді, у 1870-тих роках, коли кувалися і відливалися перші мільйони, Карнеґі познайомився з майбутнім другом і партнером – Генрі Фріком.

Ендрю залучив його до свого тресту як засновника коксохімічного комбінату та компанії «H. C. Frick & Company», а пізніше він став ще й управителем і вагомим акціонером у тресті свого друга. Ці двоє були ніби янголом (Ендрю) і демоном (Генрі). Фрік завжди був безкомпромісним на переговорах і за словом у кишеню не ліз. Одного разу він дізнався, що в їхній з Карнеґі компанії його залізничним вагонам не оплачують послугу перевезення. Насправді, практика типова - друзі тримали гроші в цінних паперах компаній один одного. Однак подібне Фріка розізлило. Він вибіг у коридор і вхопив свого партнера та начальника за комір і вимагав пояснень, ледь не дійшло до бійки. Відтоді Генрі та Ендрю працювали в окремих кабінетах.

Йшли десятиліття співпраці. В 1890-х Карнеґі роздав вже не одну сотню мільйонів доларів на публічні бібліотеки, музеї та коледжі й університети. Крім того, взявся за перо і почав агітувати інших промисловців до роздачі накопичених багатств, та й взагалі постійно старався дотримуватись образу філантропа. Управитель Генрі Фрік відкрито називав свого друга лицеміром, адже саме йому доводилося роздавати «подарунки» чиновникам і просити про послуги у «друзів серед політиків». Він же завжди жорстко придушував протести робітників на підприємствах тресту, лишаючи надважкі умови праці майже без змін. Сам Фрік також займався благодійністю, однак набагато скромніше. Фактично найбільший його подарунок громадянам США був у заповіті – його будинок на Мангеттені та бібліотека.

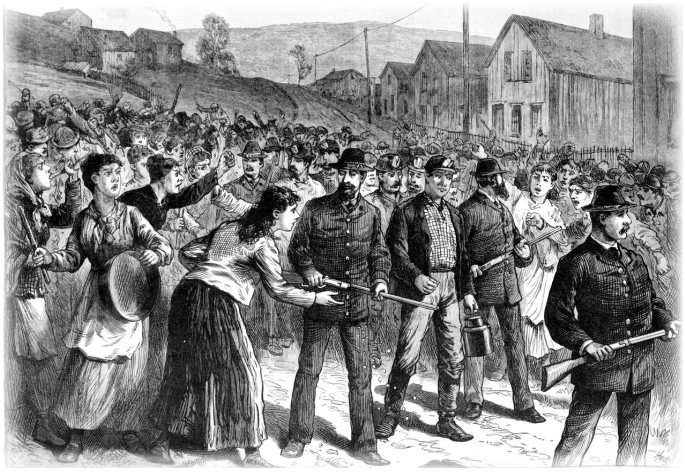

Сварка, яка покінчила з дружбою, сталася у червні 1892 року. У Пітсбурзі розпочався страйк робітників, які висунули вимогу підняття зарплатні на 60% за шкідливу та важку працю. Оскільки Карнеґі перебував у Шотландії на відпочинку, то перемовини з Асоціацією Сталеварів вів Фрік. Він висунув пропозицію у відповідь – знизити зарплатню половині робітників на 20%. Зрозуміло, що така пропозиція була сприйнята робітниками як образа. Ливарні заводи Пітсбурга закрилися, а на місце протестувальників були найняті штрейкбрехери. Довкола складів і цехів почали зводити паркани, водночас Карнеґі в пресі заявляв, що він на боці профспілок. Коли робітники почали блокувати доступ до підприємства, Фрік вирішив першим зробити рішучий крок і найняв триста агентів Пінкертона, щоб збройно придушити виступ. Після кількагодинної перестрілки агентам довелося здатися. Рада директорів вмовила Фріка підвищити зарплатню на 30%, однак робітники, відчувши силу, бажали виконання всіх своїх вимог. Загиблі були з обох боків, і преса стала на сторону робітників. Другий хід за них зробив анархіст Александр Беркман. 23 липня 1892 року він увірвався до офісу керуючого компанії. Беркман вистрелив тричі з револьвера у Фріка і поранив його у шию, після чого накинувся на нього із заточеним напилком, у бійці поранивши Генрі в ногу. Коли наспіла охорона і схопила анархіста, залізний управитель вигукнув: «Відкрийте йому рот, там вибухівка!». Коли з офісу винесли анархіста й вибухівку, Фрік попросив офісних працівників перев'язати йому рани і, не відриваючись від роботи, чекав лікаря. А коли прийшов хірург, то відмовився від анестезії, коли кулю витягували з шиї. Історія замаху на Генрі Фріка та його порятунку так сподобалася пресі, що досить скоро штат засуджував дії страйкарів. Лідери профспілок теж не лишилися осторонь, затаврувавши дії Беркмана. Громадська думка і преса схилили губернатора Пенсильванії на бік Фріка. За кілька днів після замаху нацгвардія і поліція штату розігнали пітсбурзьких протестувальників. Однак ця історія надовго запам'яталася громадськості, до того ж попсувала репутацію Карнеґі, який всю провину покладав на безкомпромісність Фріка. Генрі у відповідь звинуватив свого партнера і начальника у лицемірстві, оскільки він з його відома робив все можливе для розбудови бізнесу.

Дружбі настав кінець, хоча як ділові люди вони підтримували контакти далі та розвивали «сталеву імперію». Влітку 1919 року вже тяжко хворий Карнеґі, який роздав 350 млн. на благодійність зі свого статку в 400 млн., вірний своєму характеру, вирішив помиритися з колишнім другом. Він послав до нього свого секретаря з листом і найкращими побажаннями. Фрік відповідь передав усно: «Ендрю думає, що потрапить до раю?.. Ми зустрінемося у пеклі».

Ендрю Карнеґі помер 11 серпня 1919 року, а через кілька місяців Генрі Клей Фрік тяжко захворів і віддав Богові душу 2 грудня того ж року, заповівши значну частину своїх статків громаді Нью-Йорка.

Ці дві особистості належать до кола промисловців і торгівців, які збагачувалися будуючи потужну й заможну Америку. Астори, Рокфеллери, Моргани, Вандербільти – ці клани породили багато схожих історій. Але саме вони створили узагальнений образ втілювача американської мрії – вихідця з низів, що всього досяг сам і від інших хотів того ж. В протестантському дусі ці люди розуміли – не слід «закопувати талант золота у землю». Але й завжди пам'ятали, що «легше верблюду пройти крізь вушко голки, аніж багатому увійти до раю».

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР
Шатілов Євгеній

РЕДАКТОРИ
Хомяков Родіон
Трубіцин Ігор
Форманчук Ігор

ЖУРНАЛІСТИ
Гуреш Марія
Жуковський Іван
Ірчак Ірина
Корцуб Павло
Процюк Антон
Рілов Роман
Руденко Олексій
Харчик Аліна

КОРЕГУВАННЯ
Кравченко Надія
Молошна Марина

ДИЗАЙН І ВЕРСТКА
Міщук Андрій

КУБОК

КНУ

2016

ІСТОРИЧНОЇ ДЕБАТНОЇ ЛІГИ

КВАЛІФІКАЦІЯ

31.10-04.11

ЕЛІТ-РАУНД

14.11-18.11

ОРГАНІЗОВАНО:

ГЕНЕРАЛЬНІ ПАРТНЕРИ:

ЗАЙМАЙСЯ ЦІКАВОЮ ІСТОРІЄЮ!

ГЕРОЛЬД, №10
(ЖОВТЕНЬ, 2016)